

samtidig ved Forfatningsloven af 5. Januar 1874 gav Altinget fuld Lovgivningsmyndighed paa alle de Omraader, hvor det var af reel Interesse for Islændingene selv at kunne lovgive. Det ejendommelige er nemlig, at Loven af 2. Januar 1871, der omhyggeligt opregner alle Islands særlige Anliggender, overhovedet ikke nævner, hvilke de fælles Anliggender er. Først Kommissionen af 1907 har gjort et Forsøg paa at opregne disse Fællesanliggender, og en Gennemgang af Kommissionsudkastets Fortegnelse over dem vil hurtigt vise, i hvor ringe, ja, i aldeles forsvindende Grad disse Fællesanliggender er Lovgivningsomraader. Man udleverede saaledes i 1871 og 1874 hele den islandske Lovgivningsmyndighed til det islandske Alting, uden at man fik en af *begge* Parter anerkendt Ordning af det statslige Mellemværende mellem Danmark og Island. Man knækkede Nødderne, gav Islændingene Kærnerne og samtidig Anledning til stadig at bombardere os Danske med Skallerne. Det var den Visdom, som udfoldedes fra dansk Lovgivningsmagts Side i Aarene 1871—74 med Hensyn til Ordningen af de islandske Anliggender.

I Kommissionsudkastet af 1908 har man endelig opgivet Tanken om at formaa Islændingene til at lade sig repræsentere i Rigsdagen, i alt Fald nøjes Udkastets § 6 med at bestemme, at Statsmagten over de i § 3 bestemte Fællesanliggender udøves, indtil anderledes bestemmes, ved en saavel af Rigsdagen som af Altinget vedtagne og af Kongen stadfæstet Lov, ogsaa paa Islands Vegne af de danske Myndigheder.

Det her begyndte Skridt tages fuldt ud af Forbundslovsforslaget, der vel fastslaaet *Fælleskab* i visse Henseender (Møntvæsen, højeste Domstol), men i øvrigt ganske ser bort fra Tanken om, at der mellem Island og Danmark bestaar *fælles Lovgivningsanliggender* med deraf følgende Nødvendighed for fælles Lovgivningsmagt og i Stedet for overalt sætter en Varetælgelse fra Danmarks Side og gennem danske Myndigheder af visse islandske Interesser (Udenrigsstyre, Fiskeriinspektion). Dermed bortfalder den uholdbare Sondring mellem fælles og særlige Anliggender og dermed ogsaa saavel Tanken om at bevæge Island til mod dets Villie at deltage i et fælles Lovgivningsarbejde paa disse Omraader som Tanken om, at det skulde være muligt at opretholde en Tilstand, hvorved Lovgivningsmyndigheden over de fælles Sager *alene* tilkommer Danmark.

Fra dansk Side var denne Tanke, som jeg her har paavist, selvfølgelig ikke den oprindelige, den fremtræder først i Loven af 1871, og i Virkeligheden vilde en saadan Tilstand jo ogsaa i det lange Løb kun kunne lade sig opretholde ved en lignende Magtudfoldelse som den, Danmark havde præsteret i 1851 med sine 25 Soldater.

Til Striden om Islands forfatningsmæssige Stilling i det danske Rige kom i Aarenes Løb en Strid af finansiell Art mellem Island og Danmark. Naar Islands Alting, som Tanken var, skulde have fuld lovgivende Myndighed paa alle de Omraader, man vilde tillægge det som „særlige islandske Anliggender“, var det nødvendigt, at det ogsaa blev sat i Stand til at anvise Midlerne til Bestridelse af Udgifterne ved disse særlige Anliggenders Administration. Derfor bestemte ogsaa allerede Forslaget af 1851, at der skulde oprettes en særlig *Landskasse* for Island, der skulde oppebære alle direkte Skatter, medens de indirekte fremdeles skulde indgaa i Statskassen. Nu blev det imidlertid hurtigt klart, at en saadan islandsk Landskasse ikke vilde kunne klare Udgifterne alene, men at den dertil maatte have et Tilskud af den danske Statskasse. Om Størrelsen og Retsgrundlaget for dette Tilskud opstod den finansielle Strid, som varede længe, og som i Virkeligheden først afsluttes ved Vedtagelsen af det Forbundslovsforslag, jeg har den Ære at fremsætte. Island paastod, at det havde et stort Tilgodehavende i Danmark, idet det mente at have Krav paa, hvad der var indkommet ved Inddragelsen af de kgl. Jordegodser i Island under Kronen og ved Salget af Bispestolenes Jordegodser, og at det tillige kunde kræve en Andel i Handelsmonopolets Udbytte. I 1861 nedsattes en Kommission, hvori bl. a. Tscherning for Danmark og Jon Sigurdsson for Island havde Sæde, men der opnaaedes ingen Enighed om dette Spørgsmaal. Jon Sigurdsson stod paa, at Island havde et Retskrav. Tscherning afviste dette, men tilraadede, at Danmark gav Island et Tilskud, hvis Størrelse bestemtes ved, hvad Island maatte antages at trænge til. Ved Loven af 2. Januar 1871 § 5 bestemtes det som Resultatet af disse Overvejelser, at „til Bestridelsen af Islands særlige Udgifter yder Statskassen et aarligt Bidrag af 30 000 Rigsdaler samt i 10 Aar et aarligt Tilskud af 20 000 Rigsdaler, der i de paafølgende 20 Aar nedsættes med 1 000 Rigsdaler aarlig, saa at det efter Udløbet af 30 Aar aldeles bortfalder“.